

Дмитрик Р. В., ад'юнкт кафедри
адміністративної діяльності Національної
академії внутрішніх справ

МОВА ПРАВА – ОСОБЛИВІСТЬ ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Мова – це унікальне явище життя і професійної діяльності людини. Вона чітко визначає її національний характер, інтелектуальні і естетичні інтереси; виявляє ділові якості; свідчить про загальний розвиток особистості. Тож знати мову народу, серед якого живеш – ознака культури й освіченості; знати рідну мову – священний обов'язок; грамотно й етично використовувати мову фаху – норма професійного буття. Видатний вчений Іван Огієнко писав: « Мова – це форма нашого життя, життя культурного й національного, це форма нашого організування» [1].

Для спеціаліста нового покоління надзвичайно важливою ознакою професіоналізму є вільне володіння мовою. Необхідно аби він умів не лише висловлюватись на професійному рівні, оперуючи при цьому юридичною термінологією, а й досконало володів загальноживаною лексикою [2]. Так відповідно до ст. 3 Закону «Про Національну Поліцію» [3] правову основу діяльності поліції складає Конституція України, Закони України та інші нормативно правові акти, міжнародні договори та пакти, ратифіковані Верховною Радою України, тощо. Саме на поліцейського, як представника держави, покладений обов'язок дотримання вимог чинного законодавства з метою забезпечення та реалізації прав та свобод людини, гарантованих Конституцією.

Отже, впровадження в практичну діяльність правоохоронної структури мову права, як професійну особливість мовного спілкування є прямим обов'язком поліцейського. Водночас, мова поліцейського має бути чіткою, лаконічною, доступною та зрозумілою для всіх верств населення. Застосування мови права в діяльності правоохоронця не є самоціллю, перш за все пріоритетом є надання послуг правоохоронного характеру, допомога тим хто її потребує. Так, поліцейський – це фахівець з правознавства, який володіє достатнім рівнем знань, умінь та навичок мовної комунікації, та активно застосовує норми права у своїй практичній діяльності, тлумачить закони, нормативно-правові акти тощо. Професійна мова поліцейського служить інструментом для розуміння закону суспільством через призму діяльності правоохоронної системи.

Тому порушення поліцейським мовних або правових норм чи невірне їх тлумачення може призвести до негативних наслідків. Трактуючи закон чи законодавчі акти працівник поліції має досконало володіти знаннями мовної норми. Отже, мова права має такі характерні ознаки: точність, чіткість, визначеність, ясність, зрозумілість, розумна стислість, інформаційна насиченість, конкретність, інформативно-зобов'язальний характер, системність, логічність, об'єктивність, нейтральність, сталість, нормативність мовних засобів тощо [4].

В діяльності правоохоронця мова права займає ключову позицію, та виступає і як носій інформації і як засіб впливу. За допомогою мови права відбувається взаємодія та вплив на співрозмовника. Уміле застосування мовної практики в рамках професійної діяльності поліцейського дає позитивний результат при вирішенні покладених завдань. Мова права в діяльності правоохоронця – це взаємодія знань з галузі права, юриспруденції, юридичної термінології, умінь ефективного та доречного застосування їх у практиці. Це навички, які полягають у напрацюванні відповідних складових особистісних якостей невербального мовлення (тембр голосу, міміка, жести, пози тіла, тощо), а також постійне підвищення свого фахового рівня з галузей права (опрацювання наукової, юридичної літератури, вивчення нормативної бази, розширення діапазону застосування набутих юридичних знань). Така триєдина складова мови права та особистий професійний зріст дозволяє ефективно та повноцінно здійснювати покладені на поліцію обов'язки в умовах нової реформованої правоохоронної системи. Мову права поліцейського ми можемо розглядати як усну і письмову. До усної форми мови права, на нашу думку, доцільно віднести: спілкування, роз'яснення, тлумачення, обговорення, коментування в рамках юридичної проблематики тощо. До письмової форми мови права, в рамках здійснення правоохоронної діяльності, відносимо: складання нормативно-правових документів, документації, звітності, облік інформаційної документації тощо. Безумовно, мова права не може бути повністю реалізована в практичній діяльності поліцейського без знань основ мовознавства. Важко уявити поліцейського який здійснює поліцейську діяльність не набувши професійних навиків та умінь так і мова права в діяльності поліцейського починається з основ мови набутих ще у дитинстві. Цілеспрямованість у професійному зростанні, вдосконалення набутих знань, досвід – формує професійну мову правоохоронця.

В рамках поставленої проблематики звернемося до досвіду минулих років, де імідж міліціонера-правоохоронця, правника набув багатьох негативних рис, таких як низький професіоналізм, слабка фізична підготовка, недостатній рівень загальної освіченості й надзвичайно незадовільна культура мовлення. Примітивний, «комічний» міліціонер-улюблений персонаж багатьох коміксових тележурналів та гумористичних телесеріалів. Його мова – це суцільний суржик, а судження – примітивні та недолугі [2].

Сьогодення вимагає від реформування правоохоронної системи зміни «обличчя» поліції, суспільство прагне нових взірцевих образів поліцейського нового покоління. Зосереджуючись на формуванні нового іміджу поліції та поліцейського виникає потреба у комплексному підвищенні професійного авторитету, рейтингу діяльності, рекламуванні та пропаганді позитивних результатів.

Створення нового образу поліцейського-правника, який володіє українською мовою, має багатий лексичний запас, вільно та змістовно будує речення, доцільно застосовує юридичну термінологію не перенасичуючи її зайвою інформацією та за необхідності може надати професійну допомогу, дасть позитивний результат у вигляді довіри суспільства, як до діяльності окремого поліцейського так поліції в цілому.

Правоохоронець нової формації – це фахівець який добре володіє українською мовою знає нормативно-правову основу своєї діяльності та наділений цілим рядом морально-етичних якостей, який самовіддано покликаний служити народу України.

В рамках висвітленого питання з'ясовано, що механізм профільного навчання майбутніх поліцейських з таких дисциплін як мова права в діяльності поліцейського, ораторське мистецтво, ділове мовлення, риторика, літературне мовлення, тощо потребує вдосконалення. Ці дисципліни мають зайняти відповідне положення з профільними дисциплінами при підготовці майбутнього правоохоронця. Спрямування освітніх програм має бути зосереджено на формуванні всебічно розвиненої особистості, розумово активної в професійній сфері діяльності з сформованими вміннями комплексного застосування набутих знань, умінь та навичок.

Список використаних джерел

1. Кацавець Р.С. «Мова у професії юриста» інформаційний ресурс http://kafedr.at.ua/_bd/2/295.pdf.
2. Сковронська І.Ю. «Мовна культура та проблеми виховання майбутніх правників» інформаційний ресурс <https://www.google.com.ua>.
3. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 // <http://zakon.rada.gov.ua/>.
4. Мова права інформаційний ресурс <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

Шубіна Н. М., ад'юнкт кафедри адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ

МОВНА КОМУНІКАЦІЯ В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

В рамках реформування національної правоохоронної системи відбувається докорінне оновлення процедури професійного відбору кандидатів на посаду поліцейського. Так, згідно Закону «Про Національну поліцію» (далі Закон) поліцейськими можуть бути громадяни України, які досягли 18-річного віку, мають повну загальну середню освіту та володіють українською мовою [1]. остання вимога, на перший погляд, носить формальний характер, хоча, насправді, вільне володіння державною мовою, її ефективне застосування є основним показником високого рівня професіоналізму поліцейського. Саме тому, формування навичок професійної комунікації, впровадження фахової мови, розвиток культури мови в правоохоронній діяльності на сьогодні мають особливу актуальність.

Поліцейський є фахівцем у сфері правознавства та юриспруденції, що наділений повноваженнями представляти інтереси держави перед громадою та суспільством, як його законний представник. Відтак, його активна мовна позиція при взаємодії з суспільством на засадах партнерства, вміння вірно тлумачити норми права та закону, зрозуміло подавати інформацію підвищує рівень довіри громади до поліції в цілому.

Робота над формуванням мовної культури працівників поліції є нагальною потребою сьогодення, адже саме від умілого застосування комунікативних якостей мовлення у спілкуванні